

Chakre Ngima nyaka Tho Ng'at Matho

Randolf Dun

Ngima nyaka tho - Ngima matho

Bedo malong'o

E kinde mokalo mabor ahinya, Nyasaye nochueyo polo kod piny. Muma mar dho Siria ondiko wachno e yo ma kamano “bedo kata gik ma ni e polo kod gik ma ni e piny.” Chuechno ne oluwo gi chuech mar 1) ler; 2) kor lwasi, kor lwasi mar piny, sistem mar chieng', kor lwasi kata kor lwasi; 3) pogo pi, piny ma otuo, kod yien; 4) ler ma ni e sistem mar chieng', sulwe, chieng', kod dwe; 5) gik ma ngima e pi, winy ma ni e kor polo, kod gik ma ni e piny ma weyo yamo, kendo mogik; 6) dhano en chuech ma nigi tipo kata chal mare owuon. Ng'atno ne en ng'at makare ma ne odak e kama ongee makosa, e winjruok malong'o gi Jachuech mare kendo Nyasaye ne loso kode. (Chakruok)

“Omiyo, Nyasaye nochueyo dhano e tipo mare owuon, e tipo mar Nyasaye nochueyogi, dichuo kod dhako nochueyogi, kendo nowachonegi ni, 'Nyuol kendo umedre, upong' piny kendo ubed gi loch kuome, loch ewi rech mag nam, kod winy mag kor polo, kod gik moko duto ma ngima ma wuotho e piny.' Kae Nyasaye nowacho niya, 'Amiyi yien duto ma nyalo kodhi e piny duto kod yien moro amora ma nigi olembe ma nigi kodhi e iye mondo obed mari kaka chiemo. Kendo ne otimore kamano, Nyasaye nene oneno gik moko duto ma ne oloso, kendo ne gin gik mabeyo ahinya.” (Chakruok 1:27-31 NIV) Wach mar bedo maber ahinya nigi tiende mar “ber kaka nyalore” ma en bedo malong'o chuth. Nyasaye bende nochueyo kuom dhano ng'at ma konyo; ng'at ma ne owinjore kode kendo nonyisogi ni “Unyuol, umedore, upong' piny kendo ubed gi loch kuome.” (Chakruok 1:28)

“Ruoth Nyasaye nokawo ng'atno kendo okete e podho mar Eden mondo otie kendo orit. To Ruoth Nyasaye nomiyo ng'atno chik ni, 'Inyalo chamo olemo mar yien moro amora mantie e puothno, to kik icham olemo mar yien mar ng'eyo ber kod marach, nikech ka ichamo olemono, ibiro tho ga adier.”

Tem

Biblia ok owach wach kuom kinde ma ne osiep malong'o ma ne nitie. Bende ng'at ma nigi nyalo mar ng'ado bura kendo yiero, kinde duto ne dhi dong' e chal ma kamano mar bedo malong'o chuth? Ooyo! Kaka chuech ma ne onyalo yiero, ne otemo gi gombone. Ne oyie timo gik ma Nyasaye nowachone ni kik otim. Ne otimo richo ka oketho winjruok malong'o ma ne en-go gi Nyasaye. Kaluwore gi jaote Jakobo, ng'ato ne ok temo gi Nyasaye, to ne oteme gi gombone owuon. “Ka ng'ato otem, kik owach ni, 'Nyasaye ema tema.' Nimar Nyasaye ok nyal temo gi gik

maricho, kendo ok otem ng'ato ang'ata, to ng'ato ka ng'ato temo ka, gi gombo mare marach, otere kendo otere (kaka giwuondore kendo omake - GWT Kae to, bang' ka gombo osedongo, onyuolo richo, to richo odongo chuth." (Yakobo 1:13-15)

Gik ma nyalo timore ka osiep okethore

Adam gi Hawa ne ok winj wach kendo ne gitimo richo. Ne okethore winjruok malong'o ma ne en-go gi Nyasaye. Nyasaye ne osenyise ni gik ma biro timore bang' tim mar kwedo wachni ne dhi bedo tho ma biro bedo ng'at ma tho. Ng'ato ne ok en ng'at makare kendo to ne dwaro yo mar duokone winjruok makare kata ng'ado bura e tho ma nyaka chieng'.

Dhakone dhi bedo ni nyaka onyier lit maduong' ahinya e nyuol kendo gombo mare ne dhi bedo ne chwore. Albert Barnes wacho ni "onego obed e bwo dwaro mar chwore. 'Dwaro' ok nyis gombo mar nindruok ahinya. (Chakruok 3:16). . . 'Kirruok mar dwaro mari ibiro weyo ne chwori, kendo, kaluwore gi mano, obiro locho kuomi.' Kidieny mar ariyo, kaluwore gi kaka sentensno ochung' machalre, en giko kata dwoko ma jiwo wach mokwongo, kendo kuom mano, gikonyo e ng'eyo tiende. E bwo ng'at mosepodho, dhako osebedo kaka jatich ahinya kata matin. Kuom adier, e bwo loch mar ng'anjo, joma nigi teko matin nyaka ti ne joma nigi teko. En mana chier mar roho ema biro duokogi e kabedone madier, kaka ng'at ma nyalo konyo dhano." (Oboke mag Barnes, program mar Muma)

Kristo kokalo kuom Paulo miyo winjruokgi puonj mopogore ahinya. Nenore ni ne oketo winjruokgi kendo ne ng'at ma ne giwuothogo.

"Dhowo, her (bedo gi gombo kuom, gombo maber, ng'iyo ber mar – Lexicon mar Grik mar Thayer) monu, kaka Kristo nohero kanisa kendo nochiwore nikech en, mondo olose, bang' lwokogi gi pi gi wach, mondo omiye ler moro amora, kata mondo omiye ler moro amora, kata omiye ler moro amora. kamano, mondo obed maler kendo maongee ng'ukni, mana kaka chwo ohero ringregi giwegi, nikech onge ng'at ma osesin gi ringrene owuon, to omiye chiemo kendo orito kanisa." (Ef 5:25-30)

Dhanobiro tiyo matek mondo oyud chiemo mare ma biro wuok kuom yien mag puodho e kind kuthe kod lum. Bende, ka owuok kuom Albert Barnes, "Kuong'ruok mar lowo en gombo mar yien ma olembe ma ne opidhigo puothno, kod dongruok ma ne otimore owuon ma ne dhi miyo tich matek mar dhano obed ma ok owinjore. ne en mar yudo kowuok e lowo yore mag dak e kar yudo olembe ma ne dongo kendgi e puodho, chakre kindeno, yien mag puoth ma ne dwaro ni otimne kinda, ne dhi bedo gik madongo ma ne dhi konye." (Oboke mag Barnes, program mar Muma)

Pinybende nenore ni ne en e bwo kuong' mar tho kaka Paulo wacho ni "Gik mochue rito gi gombo maduong' mondo nyithind Nyasaye onyisre. Nikech chuech ne okethore, ok nikech yiero mare owuon, to nikech dwaro mar ng'at ma noketogi, ka gin gi geno ni chuech giwegi biro bedo thuolo kuom nyithinde ma nigi duong' kendo bedo e bwo ng'uono mar Nyasaye. Wang'eyo ni chuech duto osebedo ka ywak kaka e lit mag nyuol nyaka e kindegi." (Jo-Rumi 8:19-23)

Adam gi Hawa, kuom mano, dhano duto, ne opogore gi nyim Nyasaye ka giwuok oko mar chuech malong'o chuth. "Ng'atno koro osebedo kaka achiel kuomwa, ong'eyo gima ber kod gima rach, ok onego oyiene mondo ochiw lwete mondo okaw bende olembe mar yien mar ngima, mondo ocham, mondo odagi nyaka chieng'.' Omiyo, Ruoth Nyasaye nogoye oko mar puodho Eden mondo otim tich e puoth ma ne owuoke, noketo e bath puoth Eden kerubi kod ligangla mawang' ma rieny motelo mondo orit yo ma dhi e yien mar ngima." (Chakruok 3:22-24)

Koro dhano ne en ng'at ma tho ma ne dwaro weche mag ng'uono mondo odok e winjruok ma ne en-go chon gi Nyasaye, Jachuech mare. Nyasaye nowachone ni "nimar ka ichamo, ibiro tho gadier" kae to ibiro toke kendo idok e gik ma ne ochweyego.

Ng'at Matho

Bang' chamo olemb yien mar ng'eyo maber kod marach, nyaka ng'ato oyier e kind gima ber kod gima rach, gima ber kod marach, winjo wach kod ng'anjo. Jomoko kaka Abel noyiero timo gik makare. Jomoko kaka Kain noyiero dhi e yoregi giwegi kendo timo gik ma gidwaro. Higni madirom 1600 – 1700 bang' chakruok mar piny, ji duto mak mana ji aboro ne gin joma richo. "Ruoth Nyasaye nowacho niya, 'Rohona ok bi ng'anjo gi dhano nyaka chieng', nikech en ng'at ma tho, ndalo mage biro bedo higni mia achiel gi piero ariyo'. ne opong' gi lit. (Chakruok 6:3, 5-9)

Noa ne en ng'at makare, ma ongee ketho e kind oganda ma ne odak e kindene, kendo ne owuotho gi Nyasaye. (Chakruok 6:3)

"Kuom yie, Noa, bang' ka osemi Nyasaye wach kuom gik ma pok oneno, noloso yie mondo ores jooode; kokalo kuome, nomiyo piny bura, kendo nobedo jaloch mar tim makare ma luwore gi yie." (Jo-Hibrania 11:7).ASV) "Nyasaye norito gi horuok e ndalo Noa ka ne igero yie, kendo Ruoth Nyasaye nowacho ne Noa niya, 'Dhi e yie, in kaachiel gi joodu duto, nikech aseyudo ni in ng'at makare e kind anyuola ma kawuono.'" (Chakruok 7:1 NIV)

“E iye, ji matin kende, ma gin aboro, ema ne owar kokalo kuom pi, kendo pi ni en ranyisi mar batiso ma sani resou bende-ok golo chilo e ringruok, to en singo mar bedo gi chuny maber e nyim Nyasaye.” (1 Petro 3:20-21) “Nyasaye nene ogwedho Noa kod yawuote, kendo nowachonegi ni, “Nyuol nyithindo kendo umedore, kendo upong’ piny ... Bang’e Nyasaye nowacho ne Noa kod yawuote ma ne ni kode niya, ‘Ne, aketo singruok mara gi in kod nyithindi mabiro bang’i, kod gik moko duto ma ngima ma ni kodi.””(Chakruok 9:1; 8-10).RSV)

To bang’ higni ma ok oromo 300 bang’ pi ma ne opong’o piny, dhano ne odagi kendo. Ne giyiero ni “biro gerowa taon ma nigi ot ma malo ma chopo nyaka e polo, mondo wabed gi nying’ maber kendo kik wabed gi ng’anjo e piny mangima.” (Chakruok 11:4) To Nyasaye ne oketho chenrogi kuom medo obadho mag dhok.

Bang’ kinde matin, Nyasaye noluongo Ibrahim, ng’at machielo ma jaber, kendo noketo singruok machielo. Ne dhi bedo kokalo kuom koth mar ng’atni, nyithindgi, kendo ng’uono ma ne dhi timore ne richo mag dhano ma ne dhi miyo winjuok mare gi Nyasaye odok kendo.

Dwoko winjuok ma okethore

Nyasaye nyiso mathoth kuom chenro mare mar duoko winjuok ma ne okethore e kind dhano e luong mare mar Ibrahim. “Koro Ruoth Nyasaye ne osewacho ne Abram ni, ‘Wuok e pinyu, iwe joodu kod ot wuon-gi, idhi e piny ma abiro nyisi. Abiro miyo ubed oganda maduong’; Abiro gwedhi kendo miyo nyingi bedo maduong’; kendo ibiro bedo gi gueth. Abiro gwedho jogo ma gwedhou, kendo abiro kuong’o ng’at ma kuong’u; kendo kuomi, dhoot duto mag piny biro yudo gueth.” (Chakruok 12:1-3.NKJV)

Piny duto ne dhi yudo gueth kokalo kuom wuowi ma ne osingo, ma en Isaka, to ok kokalo kuom wuowi ma ne omiye kokalo kuom ngima ma ne odongogo, ma en Ishmael. “Ka Abram ne nigi higni piero auchiel gi aboro, Ruoth Nyasaye nene oneno Abram mowachone niya, ‘An Nyasaye Maduong’ Mogik, wuoth e nyima kendo kik ibed gi ketho. singruok ma nyaka chieng’ ne nyithinde mabiro bang’e.To kuom Ismael, abiro miyo obed gi nyithindo mang’eny kendo abiro medo kwan mare ahinya. NIV)

“Nyasaye noloso winjuokni manyien gi Isaka kod Jakobo.”Owete gi nyimine, we mondo ati gi ranyisi moro ma wuok e ngima mar pile ka pile. Onge ng’at ma nyalo weyo chik mar ng’ato kata

medo gik moko e wi wachno bang' ka chikno osechako tiyo. Singogo ne owach ne Ibrahim kod nyithinde. Ndiko ok owacho ni, 'nyithindgi,' ma nyiso ji mang'eny, to "nyithindi," ma nyiso achiel kuomgi. Nyathino en Kristo. Mae e gima adwaro wacho:Chike ma ne omi Musa bang' higni 430 bang' ka Nyasaye osetimo sing'o mare ne Ibrahim, ne ok oketho sing'o ma ne osing'o Ibrahim .. Kapo ni nyaka wayudi pokno kuom luwo chikego, to pokno ok obi kendo kuomwa nikech sing'o. Kata kamano, Nyasaye nomiyo Ibrahim pokno nono kokalo kuom singruok... Kapok Kristo obiro, chike mag Musa ne tiyo kaka jorit marwa (japuonj, japuonj, jarit). Kristo nobiro mondo wabed gi yie mar Nyasaye kuom yie. To sani nikech yie ma kamano osebiro, ok wan kendo e bwo loch mar ng'at ma ritowa."(Jo-Galatia 3:16-18; 24-25)

Chiwruok mar Weyo Richo

"Chik en mana tipo (&tipo ma nyiso kido mar gino ma opogore gi gino owuon - Lekson mar Jo-Grik mar Thayer);mar gik mabeyo mabiro-ok gin gik ma adier giwegi. ... Misangogo gin paro ma higa ka higa mar richo, nikech ok nyalre ni remb dhiang' kod dier ogol richo." (Jo-Hibrania 10:1-4)

"Mokwongo, en (Kristo) nowacho ni, 'I ne ok idwar misango kod misango, misango ma wang'o kod misango mag richo, kendo ne ok imor kodgi' (kata kamano chik ne dwaro ni otimgi). Bang'e nowacho niya, 'An kae, abiro mondo atim dwaro mari.' Oketo chik mokwongo [Chik ma ne omiye kokalo kuom Musa] oko mondo oket chik mar ariyo.

"Onego oting' Wuod Dhano malo mondo ng'ato ang'ata ma oyie kuome obed gi ngima mosiko, nikech Nyasaye nohero piny ahinya, omiyo Wuode ma achiel, mondo ng'ato ang'ata ma oyie kuome kik lal, to obed gi ngima mosiko. geno margi kokalo kuom winjo wach] kuome ok ong'adne bura, to ng'at ma ok oyie, osebedo ka ong'adne bura nikech ok oyie nying' (teko, kido - Strong kod Jogo ma loko Muma mag piny mangima.)Wuod Nyasaye achiel kende." (Johana 3:14-18)

"Ka Kristo nobiro kaka jadolo maduong' mar gik mabeyo ma osebedo ka nitie, nokalo e hema maduong' kendo malong'o moloyo, ma ok olosi gi dhano, ma ok en mar pinyini, to ne ok odonjo kokalo kuom rembe mag dier kod nyithind rombe, to ne odonjo e Kama Maler Mogik, to kokalo kuom Hema Maler Mogik. ot mar Nyasaye) dichiel nyaka chieng' kuom rembe owuon, bang' yudo warruok ma nyaka chieng'." (Jo-Hibrania 9:11-12)

Injili

“To bang’ ka Johana [jabatiso] osewe, Yesu nobiro e piny Galili ka olando Injili mar Nyasaye, kowacho niya, ‘Kinde osechopo, kendo pinyruodh Nyasaye chiegni, lokruok, kendo uyie Injili.’” (Marko 1:14 ASV) Oda mar Johana ne en mar mondo gilok chunygi kendo giyie. injili. To ang’o ma ne en wach maber ma ne dwarore ni giyie?

Wach injili tiende en wach maber. Wach maberno ne en ni misango malong’o mar ng’uono (Mesia – dho Hibrania; Kristo – dho Grik) ne obiro e piny e ringruok mondo odak e kind dhano matho kendo mondo otem kaka dhano. En (Yesu) ne ok oyie gi tem gi ka onyiso ji duto ni otimo dwaro mar Wuon mare moloyo rito timbe mag dhano ma ne oket gi jotelo mag dini mag Jo-Yahudi ma sani kod mag higni mokalo. Jondiko, Jo-Farisai, kod jopuonj mag chik ne nigi mirima, ne gin gi ich wang’, kendo ne gin gi ich wang’ nikech oganda ma ne luwo Yesu. Bende ne giluoro ni gibiro wito thuologi mar bedo gi teko, luor, kod pak. Kido mar ng’anjono nomiyo giketho Chik mar Musa kod timbegi mag oganda kuom dwaro ni ng’at ma ongee ketho ogoye e musalaba. Tho mar misango mar Nyasaye mar ng’uono, “Nyarombo mar Nyasaye,” ne en mana achiel kuom wach maber nikech e odiechieng’ mar adek Nyasaye ne dhi chiere kuom joma otho. Bang’ ndalo piero ang’wen bang’ chier mare Kristo, ka en jaloch kuom tho (ma Satan omako dhano) nodhi malo kendo ir Wuonwa.

Ka osechiwo yo mar loso winjruok e kind dhano, Kristo – Nyasaye e ringruok – noduogo e ot mare ma ni polo kendo nooro Nyasaye – Roho – mondo odak gi ji duto ma keto genogi kuom Nyasaye, Kristo, kuom winjo winjo kendo kuom mano gibedo ringrene (kanisa.) Joma ni e Kristo yudo duoko kendo mar roho gi Nyasaye margi moriwo nyaka richo margi.

Paulo nowacho kama:

“Nimar ok awinjo wich kuot kuom wach maber, nikech en teko mar Nyasaye mar warruok ne ng’ato ka ng’ato ma oyie, ne Jo-Yahudi mokwongo, kae to ne Jo-Grik. (Jo-Rumi 1:16-17)

“Kawuono, owete, adwaro paronu wach maber ma ne alandonu, ma ne uyie kendo ma usechung’ motegno kuom wach maberni, uyudo warruok, ka umako motegno wach mane alandonu, ka ok kamano, uyie mana ma nono.”

(1 Jokorintho 15:1-2)

“Wawinjo kuom yie ma un-go kuom Kristo Yesu, kod hera ma un-go kuom jomaler duto, yie kod hera ma wuok kuom geno ma oseketni e polo, kendo ma usewinjo kuom wach mar adier, wach maber ma osechopo kuomu. kendo ne ong’eyo ng’wono mar Nyasaye e adier mare duto.” (Jo-Kolosai 1:4-6)

“En adier ni, en gima kare mondo Nyasaye omi joma miyo iyudo masira masira. Bende en gima kare mondo Nyasaye omiwa duto kuwe kuom thagruok ma wan-go. Obiro timo kamano sama Ruoth Yesu biro fwenyre,*mabiro* kowuok e polo kaachiel gi malaike mage ma nigi teko e mach mawang’. Obiro chulo kworo kuom jogo ma ok oyie Nyasaye kod jogo ma ok oyie rwako Wach Maber mar Ruoth Yesu ..” (2 Jo-Tesalonika 1:6-8)

Petro nomiyo jip ni “ .Ka iyudo masira nikech in Jakristo, kik ibed gi wich kuot, to puoch Nyasaye nikech iluongi gi nyingno. Okang’ ochopo mar bura chakore, kendo obiro chakore gi jood Nyasaye. Ka ochako kuomwa, to giko mar jogo ma ok oyie winjo Wach Maber mar Nyasaye biro bedo nade?”(1 Petro 4:16-17)

“Koro ne Nyasaye ma nyalo miyou teko kaluwore gi wach maber ma alando kod lendo mar Yesu Kristo, kaluwore gi fwenyuok mar wach ma ling’ling’ ma ne oket e kich kuom kinde malach, to sani osefwenyore kendo kokalo kuom ndiko mag jonabi, ong’ere ne pinje duto, kaluwore gi chik mar Nyasaye ma nyaka chieng’ ma winjo yie, mondo okel yie.!” (Jo-Rumi 16:25-27RSV)

Yiero mar Dhano

Waseneno ni Adam gi Hawa notimo yiero marach ahinya kendo ne giyie gi tem ka giyiero luwo gombogi kar luwo gombo mag Nyasaye. Kaluwore gi mano, gin kaachiel gi dhano duto ne gibedo dhano matho. Ne gipogore gi nyim Nyasaye kendo ne gidhi tho kendo dok e buru ma Nyasaye nolosogigo.

Ne giketho winjuokgi malong’o ma ne gin-go gi Nyasaye. Yo achiel kende ma ne nyalo miyo winjuokno odok kendo ne en mondo ogol misango malong’o mar richo. Omiyo Nyasaye, Wuode, noweyo nyim Nyasaye, Wuon, nobiro e piny, nodak e kind dhano ka otemo kaka dhano to ne ok oyie, kendo nochiwo ringre owuon kod rembe mar ngima kaka chiwo malong’o ma kamano. Ka Nyasaye nochiere kowuok e bur, ne oketho teko kende ma Satan ne nigo kuom loyo tho kod bur.

Kuom mano, nikech:

- a. “Ji duto osetimo richo kendo ok giyudo duong’ mar Nyasaye,” (Jo-Rumi 3:23)
- b. “chudo mar richo en tho .” (Jo-Rumi 6:23).RSV)
- c. “Ne ooro Wuode kaka misango mar ng’uono kuom richo magwa.” (1 Johana 4:10)

Kae to dhano nyaka:

- a. winjo tiend gima Nyasaye dwaro kuome mondo oyie misangoni .
- b. timo yiero mar yie gi chiwo mare mar bedo E Kristo.
- c. yie gi wachne - injili
- d. bedo gi batiso mar liel kata ng'ado pi. (Tich Joote 2:41)
- e. ngima ma moro Nyasaye ka pod odongo e kido mare.

Gigi gin gik marom gi ma Paulo, Saulo ma ne ketho Jokristo, ne owachne gi Anania ni otim - "Chier kendo ibatisi (idonj e pi) kendo ilos richo magi, ka iluongo nyinge." (Tich Joote 22:16RSV)

Odwokogi e tim makare

Bang'e, Paulo ne dhi nyiso Jokristo ma Efeso . "E En, wan gi warruok kokalo kuom rembe, weche mag richo magwa, kaluwore gi mwandu mang'eny mag ng'wono mar Nyasaye ma ne omiwa gi rieko duto kod ng'eyo duto, kendo ne omiyowa wang'eyo wach ma ling'ling' mar dwaro mare kaluwore gi gombo mare maber, ma ne oseng'ado kuom Kristo, mondo gik moko duto ma dwarogi ochop e kinde ma Nyasaye dwaro chopo kare. polo kod piny kanyachiel e bwo wich achiel, ma en Kristo. En mwandu mag Nyasaye- mondo omi duong'ne duong'." (Jo-Efeso 1:7-10)

"Nyithinda matindo, andikonu wachni mondo kik utim richo; to ka ng'ato otimo richo, wan gi Jalony e nyim Wuoro, ma en Yesu Kristo Jaber; kendo en e ng'at ma ng'ado bura (ng'at ma biro kawo kar ng'ato kuom kawo ting' marwa, ne ogolo ng'uono kuom richo magwa kowuok e Diksonari mar Muma mar Easton) kuom richo magwa, kendo ok kuom richo magwa kende, to bende kuom richo mag piny mangima." (1 Johana 2:1-2)

"Omiyo, chakre sani, ok wane ng'ato ka ng'ato kaluwore gi kaka dhano neno gik moko; kata obedo ni chon ne waneno Kristo kaka dhano, koro ok wanene kamano kendo. Omiyo, ka ng'ato ni e Kristo, en chuech manyien; gik machon osekalo, ne, gik manyien osehopo. Gik moko duto wuok kuom Nyasaye, mane omiyowa winjuok kode kokalo kuom Kristo, kendo nomiyowa tich mar loso winjuok; manyiso ni kuom Kristo, Nyasaye ne loso piny gi en owuon, ma ok okwano richogi kuomgi." (2 Kor. 5:16-19)

Bedo gi ngima manyien

"Jopuonjre ne oketo pachgi kuom puonj mag joote, kuom riwruok, kuom ng'ado mkate, kod kuom lamo." (Tich Joote 2:42-43)

“Koro ka uselosore kuom winjo adier, mondo ubed gi hera mar adier ne oweteu, herruokre ahinya, kowuok e chunyi, nikech unyuol kendo, ok gi kodhi ma lal, to gi kodhi ma ok lal, kuom wach Nyasaye mangima kendo ma nyaka chieng’.” (1 Petro 1:22-23)

“Omiyo, golori (Jokristo) richo duto kod rieke duto, rieke duto, ich wang’, kod ng’anjo moro amora, mana kaka nyithindo ma pod onyuol manyien, ubed gi gombo mar chak maler mar roho, mondo kokalo kuome, udongo e warruok, nikech koro useng’iyo ni Ruoth ber.” (1 Petro 2:1-3)

“Kaka un jodak ma oko kendo jodak ma kinde matin .e piny, ajiwo ni mondo ibed mabor gi gombo mag kido mari ma richo. Dwaro ma kamago temo ng’anjo kuomi kinde ka kinde. Ibed gi ngima maber e kind joma ok oyie.” (1 Petro 2:11-12)

“To e chunywu, luor Kristo kaka Ruoth. Kinde duto ubed moikre mar dwoko ne ng’ato ang’ata ma penjou kuom geno ma un-go, kata kamano, utim kamano gi muolo kod luor, kendo ubed gi chuny maler, mondo, ka utimone marach, jogo ma ng’ado bura kuom timbeu mabeyo e Kristo oyud wich kuot.” (1 Petro 3:15-16)

"Kaka Kristo oseyudo masira e ringruok, kawo paro machal gi ma ne en-go. E yo ma kamano, ok ibi bedo gi gombo mag dhano ma nigi richo kaka ibiro dak e ngimani duto e piny. To kar mano, ibiro bedo gi gik ma Nyasaye dwaro ni itim." (1 Petro 4:1-2)

Okidwar weyo Nyasaye

- Jokristo ariyo ma Anania kod Safira nowuondore.
“Petro nopenje ni, ‘Ere kaka unyalo yie mondo utem Roho mar Ruoth? Ng’iyo! Tiende jogo mane oyiko chwori ni e dhoot, kendo gin bende gibiro ting’i oko.’” (Tich Joote 5:9 NIV)
- Jakristo moro ne nigi chuny mar ng’iewo teko.
“Petro nodwoko ni, ‘Ok mondo pesa mari otho kaachiel kodi, nikech ne iparo ni inyalo nyiewo mich mar Nyasaye gi pesa!’” (Tich Joote 8:20-21).
- Misioner moro ne ohero piny kendo noweyo tije.
“Dema, nikech nohero pinyi, oseweya kendo osedhi Tesalonika.” (2 Timothe 4:10)
- Kanisa duto ne owuok oko mar Nyasaye.
 - a. Efeso - Iweyo hera mari mokwongo – Loki chunyi kendo itim gik ma ne itimo mokwongo .
 - b. Pergamo -Uni kod ji ma omako puonj mar Balaam1 kod Nikola 2 - Lok chunyi .

- c. Laodikia - Ok un ng'at ma liet kata ma ng'ich. - Adhi ng'adoni oko mar dhoga
- d. Sardis - In gi nying' maber mar bedo mangima to isetho -Chiew! Ket teko kuom gik ma pod odong' kendo ma chiegni tho .
- e. Tiatira - Yie gi jopuonj ma puonjgi miyo Jokristo timo timbe mag terruok -Ka ok giloko chunyi, gibiro yudo masira maduong'

Bed gi yie

Ne Jokristo ma nigi yie, jogo ma oseyudo yie ma nigi nengo machalo gi wan kuom tim makare mar Nyasaye marwa kendo Jawar Yesu Kristo:

“Bed ng'uono kod kuwe omedre kuomu kuom ng'eyo Nyasaye kod Yesu Ruoth marwa, nikech teko mare mar Nyasaye osemiwa gik moko duto ma .motudore mondo wabed gi ngima kod luoro Nyasaye, kuom ng'eyo Jal mane oluongowa gi duong' kod timbe mabeyo, . kuomgi, osemiwa sing'o madongo ahinya kendo ma nigi nengo maduong' ahinya, mondo kuomgi, ubed gi kido mar Nyasaye, ka usewuok kuom ketho .*manonoe* piny kokalo kuom gombo ma ok kare.

“To bende, nikech mano, ka utim kinda duto, umed e yieu tim makare, kuom tim mabeyo, med ng'eyo, kuom ng'eyo, ng'iyo, kuom ng'iyo, kinda, kuom kinda, luor Nyasaye, . kuom lamo Nyasaye, ng'wono mar owete, kendo kuom ng'wono mar owete, hera. Nikech ka gik moko gin magi kendo gin mang'eny, *ibiro* bedo ok gin joma onge nyathi kata joma onge olemo e ng'eyo Ruoth Yesu Kristo. Nikech ng'at ma onge gik ma kamago, neno mabor, nyaka obed muofu, kendo wiye osewil ni ne olose kuom richone machon.

“Omiyo, owete, ubed gi kinda ahinya mondo ubed gi luong' kod yiero ma un-go obed motegno, nikech ka utimo gik ma kamago, ok ubi ng'anjo nyaka chieng'; nikech kamano ibiro yudo yo mang'eny mar donjo e pinyruoth ma nyaka chieng' mar Ruoth kendo Jawarwa Yesu Kristo.” (2 Petro 1:1-11)

“Jonabi ma miriambo ne ni e kind oganda Nyasaye .kinde mokalo, kaka jopuonj ma miriambo biro bedo e kindwu. Gibiro kelo e yo ma ok ong'ere puonjgi ma ketho (puonj ma ok adier)]. Gibiro kwedo Ruoth Nyasaye ma osenyiewogi, kendo gibiro kelo kethruok mapiyo negi giwegi. Ji mang'eny (Jokristo) biro luwogi e thuologi mar nindruok (yore ma ketho, .Ing'anjo, yore ma kelo wich kuot) kendo biro miyo jomoko ok mi yo mar adier luor. E gombogi mar ng'anjo, gibiro tiyo kod weche ma winjore maber mondo giyud ng'anjo kuomi.” (2 Petro 2:1-3)

“Jopuonj ma miriambogi nigi chir kendo nigi nyadhi (png’at ma ng’iyo gik moko, ma nigi gombo owuon, ma nigi chir). Ok giluur ketho nyingMar Ruoth duong’.” (2 Petro 2:10)

"Ji nyalo ng'eyo Ruoth kendo Jawarwa Yesu Kristo kendo wuok kuom chilo mag piny (ma ok ler). To ka gidonjo e chilo ma kamago kendo kendo giweyogi, gibedo marach moloyo kaka ne gin chon. Ne dhi bedo maber negi ka ne ok ging'eyo yo mar ngima ma Nyasaye oyiego moloyo ng'eyo yono kendo weyo ngimagi mondo giyud Nyasaye." (2 Petro 2:20-21)

Kae to bura .

“Then Ne aneno kom maduong’ marachar kod Ng’at ma ne obet e wiye, ma piny kod polo ne oringo oko mar wang’e. Kendo ne ok oyudre kama ne gidhie. Ne aneno joma otho, matin kod madongo, ka gichung’ e nyim Nyasaye. kendo ne oyawo buge. Kendo ne oyawo buk machielo, ma en .Bukumar Ngima. To joma otho ne ong’adnegi bura kaluwore gi tijegi, kaluwore gi gik ma ne ondik e buge. ... Kendo ng’ato ang’ata ma ne ok oyudre ni ondik e Buk mar Ngima, ne obolare e nam mar mach. Koro ne aneno polo manyien kod piny manyien (mar roho), nikech polo mokwongo kod piny mokwongo (mar ringruok) ne osekalo. ... "Ne, hema mar Nyasaye .engi dhano, kendo obiro dak kodgi, kendo gibiro bedo ogandane. Nyasaye owuon biro bedo kodgi .kendo bedoNyasaye margi.” (Fweny 20:11-21:3).NKJV)

Be nyingi biro yudore e “Buk mar Ngima”?

Penjo

1. Ng’ato ne ochwe e tipo mar Nyasaye, ma en Kido mare; kuom mano, dhano ne onge richo ..
 True
 False
2. Kaka Nyasaye nomiyo Adam gi Hawa chik ni kik gicham olemb yien mar ngima, ne ochwegi gi nyalo mar ng’ado bura.
 True
 False
3. Nyasaye nomiyo Adam gi Hawa ocham olemo mar yien ma ne ok onego gicham
 True
 False
- 4 . Ne gitimo richo kendo ne giyudo pek ma ne Nyasaye osingo .
 True
 False

5. E kinde Noa, Nyasaye norito kuom higni mokalo 100 mondo ji olok chunyi kuom gik maricho .
 True
 False
 Adier ___ Miriambo ___
6. Noa kod joode ne ores kokalo kuom pi ma ne en ranyisi mar batiso kuom winjo chike mag Nyasaye .
 True
 False
7. Nyasaye nosingo ng'at machielo ma jaber, ma en Ibrahim, ni kokalo kuom koth mare, ma en achiel, dhano nyalo bedo gi winjuok kode.
 True
 False
8. Singo ma ne omiye Ibrahim ne omiye manyien gi Isaka, kendo bang'e ne omiye Jakobo, kendo kothno ne en Yesu ma ja Nazaret, ma en Kristo.
 True
 False
9. Joma winjo wach maber mar Kristo oseketgi maler kokalo kuom chiwruok mar ng'uono mar ringre.
 True
 False
10. Yesu nowacho ni bang' tho mar Johana Jabatiso Pinyruodh Nyasaye chiegni, lok yo mari mar ngima (lok chunyi) kendo iyie (tim gik ma nyiso yie mari) ok mana weche ma iwacho.
 Adier ___ Miriambo ___
11. Injili mar Kristo en Kristo, chiwo mar richo malong'o manyalo golo richo kuom joma winjo wach .
 Adier ___ Miriambo ___
12. Injili ma ng'ato yudo reso jogo ma oyie Kristo, kata ka bang'e gikwede .
 Adier ___ Miriambo ___
13. Nyasaye biro chulo kworo kuom jogo ma ok oyie yie kendo winjo wachne .
 Adier ___ Miriambo ___
14. Ang'o momiyo dhano dwaro Injili mar Kristo?
 a. ___ Ji duto osetimo richo
 b. ___ Chudo mar richo en tho mar roho
 c. ___ Chiwruok mar ng'uono mar Kristo en Injili .

- d. ___ Luoro Injili kuom luongo Nyasaye kokalo kuom batiso mondo owene richo miyo dhano bedo gi winjuok maber gi Nyasaye .
- e. ___ weche duto ma malo
15. Ne owach ne Jokristo mondo ogol oko tim marach, rieko, rieko, ich wang', kod ng'anjo kendo mondo gidong' e warruok margi .
Adier ___ Miriambo ___
16. Ji kod kanisa duto mag ji ma weyo Kristo kuom dok e ngimagi machon ma ne opong' gi richo pod yudo warruok.
Adier ___ Miriambo ___
17. "Jokristo" moko puonjo kendo kwedo ni Kristo en Ruoth ma miyo ji mang'eny oter e yo marach .
Adier ___ Miriambo ___
18. Joma ne oyie wach maber mar Kristo kendo ne gidonjo kendo e ngima mar pinyni, gin joma rach moloyo ka ne pok ging'eyo Kristo.
Adier ___ Miriambo ___
19. Hema mar Nyasaye ni kod jo ma kare kendo Nyasaye odak kodgi kaka Nyasayegi.
Adier ___ Miriambo ___
20. Gik ma dhano timo e piny ondiki e Buk mar Ngima ma ibiro ng'adnegi bura .
Adier ___ Miriambo ___